

A
magyarországi vasuti személyzet
érdekeit képviselő közlöny.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára **20** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű küldemény intézendő.
Telefon 57-23.

Előfizetési felhívás.

A Magyar Vasutas új előfizetési évnegyed küszöbén áll.

Kérjük olvasóinkat, hogy előfizetésüket ne csak megújítsák, hanem a legszélesebb körben terjeszszék lapunkat, toborozzanak új barátokat és olvasókat lapunk számára.

A Magyar Vasutas nem magánvállalat, hanem a vasutasok tulajdonát képezi. Célja nem az, hogy egyesek nyeréskedjenek rajta, hanem az, hogy a vasutasok összes szolgálati ágainak érdekeit istápolja hiven, őszintén és lelkesen.

Csak az munkálkodik becsületesen és őszintén a vasutasok jobb jövője érdekében, aki a Magyar Vasutast erősíti és pártolja.

Csak azokra számíthatunk a vasutasok diadalért folytatott küzdelemben, akik a Magyar Vasutas zászlaja alá gyűlekeznek.

Aki nincs velünk, az ellenünk van!
Vasutasok!

Hivatalnokok, altisztek, szolgák és munkások!

Támogassátok a saját lapotokat, a Magyar Vasutast, gyűjtsetek előfizetőket, harcosokat és ne tűrjétek soraitokban azt, aki gyávaságból vagy butaságból ellillan a küzdelemből és így saját magának és összes társainak árulójává lesz!

Minél elterjedtebb és erősebb a Magyar Vasutas, annál közelebb vagyunk a győzelemhez!

Testvéri üdvözléssel

a

MAGYAR VASUTAS

szerkesztősége és kiadóhivatala.

* * *

A Magyar Vasutas megjelen minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztősége és kiadóhivatala **Budapest, VII., Csömöri-út 28. szám,** ahova mindennemű levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési föltételek:

Egész évre	4 kor. 80 fillér
Félévre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen más címre is előfizethet.

Általános béremelést követelünk!

Megtörtént az első döntő lépés: a múlt hónapban megtartott nagygyűlés megbízásából az előadó, elnökök és jegyzők benyújtották az igazgatósághoz az általános béremelést követelő kérvényt.

Keresetlen egyszerűséggel, sokatmondó rövidséggel, de imponáló határozottsággal jelöli meg ez a kérvény azt, amit követelünk; indokolása pedig, daczára szűkszavuságának, meggyőző mindenki számára, akinek azért van esze, hogy gondolkozzék vele, és azért van szíve, hogy emberiesen érezzen.

A kérvény szó szerinti szövege a következő:

Méltóságos

Ludvig Gyula

főrendiházi tag, elnök-igazgató Urnak

Budapesten.

Méltóságos Urunk!

A f. é. szeptember hó 11-én a Tattersallban megtartott és az összes szolgálati ágakhoz tartozó fővárosi és vidéki Máv. munkások ezrei által látogatott nagygyűlés határozatából kifolyólag és ennek megbízása alapján bátorkodunk a következő tiszteletteljes kérelemmel járulni Méltóságod elé:

A Máv. kinevezett alkalmazottai a törvényhozás határozata alapján fizetésemelésben részesültek. A Máv.-nak több mint negyven-ezer munkása és ideiglenes alkalmazottja ezen fizetésrendezésnél teljesen figyelmen kívül hagyatott.

Pedig a Máv. ezen alkalmazottainak anyagi helyzete napról-napra rosszabbodik és immár elviselhetetlenné lett.

A minden téren elhatalmasodott drágaság, amely a legnagyobb mértékben érezhető a munkásosztály mindennapi élelmiczikkeinél, még súlyosabbá teszi helyzetünket, amihez hozzájárulnak még a most életbeléptetett nyugbérpénztár járuléka címén eszközölt levonások, amelyek különösen terhesek azoknál a munkástársainknál, akik visszamenőleg is fizetik járulékaikat.

Igy azután elmondhatjuk minden túlzás nélkül, hogy ami keresetünkől megmarad, az nem elég a saját magunk és családunk legszívesebb életszükségleteinek a fedezésére és ha javulás nem áll be, a Máv. mun-

kásai és ideiglenes alkalmazottai a legsötétebb jövőnek néznek elibe, annál is inkább, mert tapasztalat szerint éppen télvíz idején a munkaidő is tetemesen megszorítottatik és így amugy is elégtelen keresetünk még inkább megcsappan.

Ezek alapján azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk Méltóságodhoz, hogy

a Máv. műhelymunkásainak az egyezményes munkaárak és az alapbérek emelésével,

a napibéreseknél és az ideiglenes alkalmazottaknál pedig bérük illetve fizetésük emelésével

lehetővé tenni kegyeskedjék, hogy a rájuk rótt terheket elbirják és kétségbeesett anyagi helyzetük elviselhetővé váljon.

Amidőn még tisztelettel bejelentjük, hogy ugyancsak a fentjelzett nagygyűlés megbízásából jog- és munkaviszonyaink szabályozása érdekében kérvénnyel fogunk fordulni az országgyűlés Képviselőházához, a Nagyméltóságú Kereskedelmi Miniszter Urhoz és a Máv. nagytekintetű Igazgatóságához és jelen, minden tekintetben igazolt és méltányos kérésünk kedvező elintézéséért esedezünk

vagyunk alázattal

az 1904. szeptember 11-én megtartott nagygyűlés megbízásából

Bodnár János,
nyugoti műhely.

Heider Lajos,
terézv. osztálmérnökség.

Hugyecz József
északi főműhely.
elnökök.

Farkas Izor, keleti kocsiműhely
előadó.

Kiss Miklós
keleti kocsiműhely.

Mágocs József
józsefvárosi pályaudvar.
jegyzők.

A kérvény benyújtásánál a hosszadalmas és bonyolult szolgálati utat mellőztük. Régi és bőséges tapasztalat bizonyítja, hogy a szolgálati ut szövevényes utvesztőjében a legsürgősebb ügy is nevetséges akadályokba ütközik és kicsinyes formalitásokba botlik. A Máv. munkásainak és ideiglenes alkalmazottainak bér-, illetve fizetésemelése pedig sokkal égetőbb és sürgetőbb, semhogy a bürokratikus gépezet kerekeinek dobhatnók oda és kithetnők a vaskalaposság szeszélyeinek.

Minden vasutas előfizetője és terjesztője legyen a Magyar Vasutasnak!

Elismerést érdemlő szolgálatot tett nekünk *Heltai* Ferencz országgyűlési képviselő ur, amidőn közvetítésével lehetővé tette, hogy a kérvényt átnyújtó küldöttség közvetlenül *Ludvigh* Gyula elnökgazgató urnál jelenhesen meg.

Vasárnap délelőtt adta át a küldöttség, amely az összes szolgálati ágak képviselőiből alakult, a kérvényt az elnökgazgató urnak. A küldöttség szónoka, *Farkas* Izor munkástársunk, röviden ecsetelte követeléseinket.

Ludvigh elnökgazgató ur a kérvény átvétele után körülbelül a következőket mondotta a küldöttségnek:

Tekintve a megélhetés nehézségeit, kijelenthetem, hogy nálunk elég méltányosan vannak a munkások fizetve. Másutt a munkások sokkal rosszabb viszonyok mellett dolgoznak.

A jog- és munkáviszonyok szabályozását illetőleg forduljanak a kereskedelmi miniszter urhoz vagy az igazgatóságához, de a képviselőházat nem tartom erre illetékes fórumnak. Különben *önök szabad polgárok* és cselekedhetnek, ahogy akarnak.

A kérvényt jóakarattal elfogadom és ő exellenciájának, a kereskedelmi miniszter urnak, róla jelentést fogok tenni.

Igérem önöknek a legnagyobb mérvű támogatást!

Nem akarunk az elnök-igazgató ur szavaival pörbe szállni és ezért nem kutatjuk, hogy mi értendő a Máv. munkások „méltányos” fizetése alatt és nem teszünk összehasonlítást más hasonló üzemek munkásainak helyzete és a mienk között.

Tudomásul vesszük, hogy az elnök-igazgató ur a kérvényt jóakarattal

fogadta és a legnagyobb mérvű támogatását helyezte kilátásba.

Csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy mi érezzük, egyedül mi, hogy milyen sanyaru a Máv. munkásainak a helyzete és hogy milyen égetően sürgős a segítség!

Az a segítség, az általános béremelés, amelynek jönnie kell.

Nemcsak *okunk* van ezt követelni, de *jogunk* is. A mi munkaadónk az állam. Az államnak dolgozunk mi, annak jövedelmét szaporítjuk mi és alkalmazott-társaink évenként száz millióval és az államnak kötelessége helyzetünket elviselhetővé tenni.

Hány milliót fordít évente az állam iparpártolás czimén a *gyáriparosok és nagyvállalkozók* támogatására! Mennyit költ az állam a kisipar segélyezése czimén a *kisebb iparosokra*! Mennyit áldoz az állam a mezőgazdaság fejlesztése czimén a *földbirtokosok* javára! Megszámlálhatlan milliókat ajándékozik az állam a sokféle kedvezmény, visszatérítés stb. alakjában a mindenfajta vállalkozóknak. Hát hogyne volna kötelessége teljesíteni a mi szerény és indokolt követelésünket, amikor mi kizárólag csak az államot szolgáljuk és az állam az, amelytől helyzetünk teljesen függ!

Minden szempont, minden ok követelésünk teljesítése mellett szól és még ürügyet sem lehetne találni követelésünk teljesítése ellen.

Köszönettel nyugtázzuk az elnök-igazgató urnak jóakaratu szavait és józanul, higgadtan, de izzó türelmetlenséggel várjuk a tettet, amelynél hasonló jóakaratot és méltánylást remélünk.

Felhívás a Máv. összes munkásaihoz.

Munkástársak!

Óhajotok, akaratotok teljesült. Megbizottaitok átnyújtották *Ludvigh* elnökgazgató urnak azt a kérvényt, amelyben általános béremelést követelünk.

Tudjátok, hogy ez a lépés mit jelent. Arról van szó, hogy helyzetünk javuljon-e, hogy a saját magunk és családunk megélhetési viszonyai kedvezőbbekké váljanak-e vagy pedig a folytonos drágulás folytán nyomasztóbb legyen-e helyzetünk és még nagyobb a nyomorúságunk.

A kérvény be van terjesztve, töletek függ most, hogy kellő nyomatékot és súlyt adjatok a követelésnek.

Mutassuk meg, hogy a benyújtott kérvény mögött az egész államvasuti munkásság áll mint egy ember.

Bizonyítsuk be, hogy mindannyiunknak kedvezőtlen a helyzete és mindannyiunknál sürgős szükség van a segítségre.

„Néma gyereknek az anyja sem érti a szavát!” — mondja a közmondás. Áll ez miránk, vasuti munkásokra is.

Ha mi hallgatunk, akkor könnyen mondhatják, hogy a Máv. munkások meg vannak elégedve helyzetükkel és az egész bérjavítási mozgalom csak „néhány izgató műve”.

A benyújtott kérvényben szándékosan nem volt részletezve a Máv. munkások helyzete, mert a kérvény benyújtói azt akarták, hogy az egyes műhelyek és szolgálati ágak munkásai maguk ismertessék a helyzetüket.

Értésülésünk szerint a közel jövőben kérvényünk benyújtóit meg fogják hívni az igazgatósághoz, hogy ott részletesen ismertessék az egyes szolgálati ágak munka- és bérviszonyait és részletesen ismertessék a követeléseiket.

Segítsétek megbizottaitokat ebben a mun-

A „MAGYAR VASUTAS” TÁRCZÁJA.

German, a vasuti őr.

Irta: Etbin Kristan.

(Folytatás.)

Oh, ott künn az erdőtisztáson éjjel az órák oly nehézkes lassúsággal telnek, mintha az idő fogalmává átváltozott csigák volnának. German tudniillik egyedül volt és ez nagy jelentőségű az idő mértékére nézve. Egyedül, egyes-egyedül a tisztáson. Köröskörül emelkedik a sűrű, fekete, néma erdő. Most igazán erdő. Nappal ez óriási számú fa, melyeket egészen jól lehet megkülönböztetni, tölgyek, bükkök, fenyők, görbe és egyenes, bütykös és sima törzsekkel, amint épp a botanikai szabályok megkívánják. De most csak erdő. Most nem vehetők ki a törzsek, száraz és ágak, a lomb vagy a tűlevelek, sem a bokrok, sem a páfrányok. Egyetlen sűrű fekete tömeg az egész, és ha az ember a fekete színről igazi fogalmat akar magának alkotni, akkor csak ide kell tekintenie. Köröskörül minden csupa feketeség. Csak ott tulnan, északkelet felé volna képes valaki, ha igen jó szeme volna és látását nagyon megerőltetné, néhány fénypontot kivenni. Ezek a Diana-vár vadász-kastély ablakai. Miért kell épp várak nevezni, azt persze nem tudom és én mindenestre más nevet adtam volna neki, ha az én tulajdonom volna, gmi ellen bizony nem szabadkoznék. Mert a könnyű, szellős és minden egyszerűsége mellett csinosan épült,

kényelmesen berendezett épület tetszésemre való.

Nagy vigasság van ott ma este. Ringelsheim báró reggel nagy vadászatot rendezett, mely az összes résztvevőknek, hölgyeknek és uraknak sok örömet szerzett. A puskák nem durrogtak hiába és az erdőben sok nemes vércseppet lehetett látni. A hallali után az egész előkelő társaság a kis kastélyba gyülekezett és itt történt, hogy a bátor nyulavadász, Groden gróf, maga is zsákmányul esett, amennyiben a csodaszép Késmárky Ilona finoman szőtt hálóiába akadt. És mint-hogy ez a gyakorlott vadászszemek előtt nem maradhatott észrevétlen, az ideiglenes eljegyzést külön italokkal kellett beszéltetni és így érthetővé válik, hogy German az őr, csodálkozására, nem látta még a nemes vadásztársaságot a város felé kocsizni.

Egész határozottan nem. Ha elhajtottak volna, úgy jól kellett volna látnia őket, mert nem volt más út, mint amaz ott a tisztáson át, mely azt a vasuti vonalat keresztezi, melynek sorompóra neki kellett őrködni. Igen jól tudja, hogy ma vig vadászat folyt. Hisz hallotta ő is a puskaropogást, meg a kutyaugatást és a hajtók rikácsoló lármáját. Tegnap éjjel óta van már poszton. Csinos kis idő óta, mivel ma is elmúlt már éjfél. És még egynehány óriág itt fog maradni. Oh, mily unalmas dolog ez! Az „unalmas” szó talán nem helyes kifejezés, de neki nem jut épp más eszébe. Mindenesetre igen kellemetlen egy história. Az első éjszakát még félig-meddig eltölti az ember; ez már a megszokással jár. Ellátja köteles teendőit és a reggelt várja, amely későn ugyan, de

mégis csak felvirrad. És a délelőttön át nem is gondol Jerman arra, hogy nem aludt. Hát hogy is lehetne ez másképp? Végre is valakinek éjjel is el kell látni a szolgálatot. Ez egészen magától értetődik, ez ellen nincs semmi okoskodás. A vonatok tán ne közlekedjenek éjjel? Szép volna! Ha valakinek hosszú utat kellene tenni, vagy sürgős volna utazása — na, egyszóval erről nem is lehet beszélni. Nincs is ennél tisztább dolog. És ez ellen soha sem vitatkozott. Elvégre a szolgálatot éjjel is egész szívesen látja el. Szor- gosabban kell persze vigyázni, de ha nincs nagyon is sötét, egészen jól van az is. Igaz, hogy a munkánál alig gondol reá az ember és épp most jut eszébe, hogy derekasan beleizzadhat, még ha az éjszaka hűvösebb is, mint a nap melege. Hja, ha némelykor végig futott a vonalszakaszon, akárcsak a bolond, midőn valami történt, vagy midőn egyszer a szomszédban nagy kőszikla gurult le a sínekre, a vonatnak meg egy negyedóra alatt kellett megérkeznie és senki emberfia nem volt a közelben, aki segíthetett volna neki és marhamunkája volt, míg a sziklatömböt el tudta távolítani, amellet nekik akkor még alig maradván ideje utánanézni, vajjon a sínekben kár nem esett-e, — hja, bizony voltak éjjel is meleg órái. De mit tegyen? Ennek már így kell lennie.

Mit mindent gondol össze-vissza? Hisz ez mind ostobaság. Hogy van ez éjjel, miként van nappal... Nevetnie kell. Ugy gondol reája, mintha szabály volna erre. De nincs szabály. Erre nem vonatkozik semmiféle utasítás. Egyszer így van, máskor meg másképp. Tegnap éjjel még egész jól ment a

kában, *tartsatok széles ez országban gyűléseket, értekezleteket*, beszéljétek meg a helyzeteket és tanácskozzatok a segítés módja fölött.

Azt mondotta vasárnap *Ludvig* elnökgazgató ur a küldöttségnek:

„Önök szabad polgárok, cselekedhettek, ahogy akarnak!”

Élni is akarunk polgári szabadságunkkal. Nincs joga senkinek bennünket gyülekezési és véleményszabadságunkban korlátozni. Tanuljanak az egyes műhelyfőnökök az elnökgazgatótól és respektálják jogainkat.

Okunk is, jogunk is van a mozgolódásra. Adjatok hát életjelt magatokról, munkástársak.

A legközelebbi teendő tehát az, hogy **az államvasuti munkások és ideiglenes kinevezettek az egész országban mondják ki nyíltan szolidaritásukat a benyújtott kérvénnyel és őszintén ismeressék panaszait és kívánságait.**

Lapunk, a *Magyar Vasutas*, képezi az összeköttetést közöttünk és a nagy nyilvánosság között. Mozgalmaink, panaszaink és kívánságaink csak a Magyar Vasutas révén kerülhetnek nyilvánosságra.

Kötelessége ennél fogva minden józan és őszinte vasuti munkásnak, hogy ezt a feyerünket erősítse. A saját érdekeit mozditja elő az a munkástársunk, aki a Magyar Vasutast támogatja. Aki ellenben annyira okatlan vagy gyáva, hogy lapunk előfizetésétől is visszariad, arra nem számíthatunk a helyzetünk javításáért megindított mozgalomban

Munkástársak!

Legyetek józanok, de erélyesek! Összetartással és lelkesedéssel biztosan győzelemre viszsziük igaz és nemes ügyünket!

dolog. Az egész időn át talpon volt és reggel még sem érzett semmi fáradtságot. Némi-lykor a napfelkelte egészen leveri. Azok, kik éjjel tisztességesen kialusszák magukat, könnyen a napfelkelte szépségéről. Ő ezt jobban tudja.

Ő bizony nem a legjobban érzi magát pirkadáskor, ha az éjszakát szolgálatban töltötte. Ilyenkor néha úgy érzi magát, mintha hatalmas katzenjammer-ja volna. Szemei égnek, fejfájása van, teljesen elbágyadt; a körülete történő dolgok nem érdeklik; ha nem kellene szolgálatot teljesítenie, gondolkodás nélkül odaheveredne a földre, ha nedves is a harmattól és bár jól tudja, hogy ez nem egészséges. De még sem fekszik le, mert szolgálatban van és itt bizony megkivánja a regula, hogy szemeit nyitva tartsa. Ha aztán egy ilyen órája elmúlt, akkor megint minden rendben, akkor az ébrenmaradás már nem okoz neki nehézséget.

Igy van ez rendszeren. Azután, déltájt szempillái ismét nehezekké válnak és összeakarnak esni. Akkor nagy megerőltetésbe kerül szemeit nyitva tartani, mert hisz nem képes gondolkodni sem. Kényszerítenie kell magát, hogy gondolkozzék és ekkor bosszankodnia kell. Ha dühös lesz, akkor már jobban megy. De ez oly ostoba egy dolog. Nem is tud bosszankodni, amikor szeretne és nem is tudja, min bosszankodhatnék, bár különben volna elég oka elégedetlennek lenni és káromkodni. De ha minden tagja így elernyed, akkor bosszankodják az ördög.

(Folyt. köv.)

Előzetes értesítés.

A karácsonyi ünnepek alatt, december 25-én és 26-án Budapesten

országos vasuti munkás-értekezlet lesz.

Ideiglenes napirend:

1. Jog- és munkaviszonyaink szabályozása.
2. Nyugbérpénztári ügyek.
3. Vasuti Alkalmazottak Szövetsége és a sajtó.
4. Balesetbiztosítás.
5. Fogyasztó - szövetkezet, betegsegélyző-pénztár.

Munkástársak!

Készüljétek jó eleve az országos értekezletre. *Válaszszátok meg mindenütt küldötteiteket és állapítsátok meg, hogy milyen indítványokkal és javaslatokkal járultok hozzá az értekezlet munkaanyagához.*

Az országos értekezletre az egybehívók meghívják a képviselőház munkásügyi bizottságát és mivel a magyarországi szociáldemokrata-párt az országgyűlésen eddigéle még képviselve nincs, ezt a pártot az egybehívók külön, azonkívül a máv. igazgatóságát is meghívják.

Munkástársak, készüljétek ti is!

Négy sztrájk.

V. közlemény.

A magyar vasutassztrájk előzményei.

A magyar államvasutak hivatalnokainak, altisztjeinek és szolgálóinak 1904. április 20-án kitört általános sztrájkja az összes eddigi vasutassztrájkok között terjedelmét, a résztvevők számát és a sztrájk lefolyását tekintve, a legjelentősegteljesebbek közé tartozik.

A nagy tragikus színjáték oly közel van még hozzánk, egyes részletei annyira emlékeztünkben vannak még, hogy a sztrájk beható ecsetelése szinte fölöslegesnek látszik. De másrészt a tanulságoknak olyan gazdag tárházát képezi ez a nagy szabásu harc, előzményei, lefolyása és komor befejezése annyira klasszikus képét tárják föl a *szervezetlen* küzdelem természetrajzának, hogy ezen cikksorozatunk célján ütnénk csorbát, ha nem ismertetnők kellő részletességgel, a fontosabb momentumok kiemelésével ezt a munkaszünetelést, amely napokig megbénította Magyarország egész gazdasági életét és az egész világon feltűnést és bőséges méltatást keltett.

Számtalan variációban mondták el a magyar vasutassztrájkáról, hogy úgy jött, mint derült égből a villámcsapás. Azonban csak igen rövidlátó szemek előtt volt derült az az ég, amelyből ez a villámcsapás jött. *Meglepő* volt ugyan a sztrájk hirtelen kitörése, de derült égből nem jött ez a villám katasztrófa. A csudák korszaka rég lejárt és mélyreható okok nélkül, nagyszabásu események bekövetkezte el nem képzelhető.

Áll ez a magyar vasutassztrájkra is. Régi keserűség, gyakori csalatkozás érzete, hosszú küzdelemnek meddősege készítette elő azt a talajt, amelyből a végső elhatározás fakadt. A magyar államvasutak kinevezett alkalmazottainak méltánytalan sorsa pedig melegegya volt a gondolkodás és az eltökéltség érthető radikalizmusának. Csak az olyan rövidlátó és szűkkeblű emberek, mint akik Magyarország gyeplőit kezelik, lehettek akár perczekig is kétségben aziránt, hogy mélyreható a forogás az államvasuti alkalmazottak

körében, amelyet csalafintasággal, pusztáigérgetéssel és kicsinyes megfélemlítéssel elnémitani nem lehet.

A vasutasok mozgolódása régi keletű. Már 1884-ben merültek föl hangos panaszok, amelyeket egy némi megnyugvást előidéző szolgálati pragmatikával sikerült eloszlatni. Ezt a pragmatikát azonban nem is egészen három esztendő múlva rendeletileg eltörölték.

Ezután tompa némaság borult a vasutas-testületre, amelyet csak itt-ott feltűnő jele az elégedetlenségnek szakított meg. 1899-ben újabb mozgolódás vette kezdetét. Megindító a *mozdonyvezetők* voltak, akik ebben az esztendőben jöttek össze Debreczenben országos értekezletre, amely emlékiratba foglalta a mozdonyvezetők követeléseit, fizetésük rendezését, illetmény-szabályzatot és a jutaléknak arányosabb elosztását.

Jellemző tünete a magyar vasutasmozgalmaknak, hogy a mozdonyvezetők mindenkor a legerélyesebb és aránylag legczéltudatosabb elemét képezték az egész testület igazaiért küzdő tábornak.

Az emlékiratot 47 tagu küldöttség adta át *Dániel* Ernő akkori kereskedelmi miniszternek és *Ludvig* Gyula elnökgazgatónak, akik mindketten a legbarátságosabban fogadták a küldöttséget és csak úgy ontották a jóakaratot és szeretetet. Ami természetesen nem akadályozta meg őket, hogy az ügyet két esztendőn át agyon ne „tanulmányozzák”.

A vasuti alkalmazottak türelmetlensége azonban nőttön-nőtt, a fölhalmozott gyuananyag egyre szaporodott. Az 1901. év nyarán a fiemei és zágrábi vasuti alkalmazottak rázták föl a kétségbeesett eltompultságban tepsedő kartársaikat. Fölhívást bocsájtottak ki, amelyben szomorú helyzetük ecsetelése mellett azt ajánlották, hogy Budapestre rövidesen országos vasutas-gyűlés hívassék egybe, melynek kötelessége lett volna összes panaszait és követeléseiket tartalmazó memorandumot beterjeszteni a kormányhoz. Már akkor erősen hangsúlyozták, hogy vagy kedvezően elintézik a memorandumot, vagy bekövetkezik a harc, a sztrájk.

Ez a határozott föllépés imponált a kormánynak. Utat-módot keresett, hogy a készülődő vasutasmozgalomnak szárnyát szegje. Megtalálta a kívánt eszközöket furfangban és lelkiismeretlen emberekben. Fölülről kiadták a jelszót, hogy az egyes szolgálati ágak külön-külön gyűlésezzenek és vigyék ügyüket dülőre. Így is történt: sikerült a hivatalnokokat, altisztjeiket és szolgálókat egymástól elkülöníteni.

Ekkor tűnt föl teljes glóriájában *Keleti-Oesterreicher* Lajos, aki szócsove volt a kormánynak és az igazgatóságnak, és az általa kiadott ugynevezett „Vasutas” lapban mindenkor hiven teljesítette a kormány által kijelölt programot. A három kategória gyűléseit is ennek az embernek a vezetése alatt tartották meg. Az altisztek és szolgáló gyűlésén sikerült Keletinek az illető alkalmazottak véleményeinek őszinte megnyilvánulását megakadályozni. Csupán a hivatalnokok gyűlésén beszéltek erélyesebb hangon és itt ismét elhangzott az a szó: sztrájk.

Amikor az egyes szolgálati ágak megválasztották a bizottságaikat, a kormány félhivatalosai egyszerre udvarolni kezdtek a vasutasoknak. Kilátásba helyezték, hogy a kormány a vasutasoknak — ígérni fog va-

lamit. Vagy drágasági pótlékot, vagy rendkívüli előléptetést, vagy valami ezekhez hasonlót. Ezek az ígérgetések azonban nem elégitették ki a vasutasokat, akik általános fizetésemelést követeltek, még pedig hivatalnokoknál 400, altiszteknél 300 és a szolgáknál 200 koronát.

Az egyre sűrűbbödő gyűlésezések között a legérdekesebb volt a *Barok* Sándor elnöklete alatt megtartott országos kongresszusa a magy. kir. államvasutak altisztjeinek. Az összes gyűléseken memorandumot fogadtak el, amelyeket november 1-én nyújtották át *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszternek.

Ez a szárazlelkű ember igen kegyesen fogadta a memorandumot átadó küldöttséget és minden jót megígért, azonban amikor be-terjesztették a képviselőházba a költségvetést, egyetlenegy tétel sem volt benne, mely arra engedett volna következtetni, hogy a kormány javítani akar a vasutasok helyzetén.

A hangulat ismét izzó lett, az elkeseredés általános volt, de minden szervezet híján nem tudták a vasutasok, hogy mihez kezdenek. Az igazgatóság pedig gőzerővel dolgozott, hogy elejét vegye minden komolyabb akciónak. A gyűléseket betiltották, az egyes alkalmazottaknak megtiltották, hogy a gyűléseken résztvegyenek, a vezetők jó részét pedig sikerült az igazgatóságnak „bizalmas” értekezés révén meggyőzniök, hogy a gyűlésezés nem célhozvezető. *Hegedüs* miniszter pedig 1902 tavaszán a parlamentben a vasuti tisztviselőket felszólította, hogy „legyenek bizalommal a kormány iránt, amely jóakarattal fogja elbírálni ügyüket.” A mozgalom így azután lassan-lassan elposványosodott.

A memorandumokat a kormány tanulmányozta, egyre csak tanulmányozta. A vasutasok pedig vártak. Ha egyszer-egyszer türelmetlenkedni kezdtek, akkor Keleti, aki ott hentergett egyre az igazgatóság előszobáiban, sietett lapjában csitítgatni és türelemre inteni.

Történt azonban időközben két esemény, amely döntő lökést adott a vasutasok mozgalmának. Az egyik *Margulit* máv. ellenőr rendszabályozása és nyugdíjazása volt. *Margulit* becsületes, őszinte ember volt, aki bár nem látta egészen tisztán a vasutasok harczának osztályjellegét, de határozott, radikális föllépésével mégis erőteljes lökést adott a vasutasok mozgalmának, főként „Magyar Közérdek” című lapjával.

A másik esemény pedig az 1903. évben befejezett fizetésrendezése az államhivatalnokoknak, amely teljesen figyelmen kívül hagyta a vasutasokat, akiket azzal próbált elvigasztalni a kormány sajtója, hogy ők nem állami hivatalnokok. Ez a mellőzés lángra lobbantotta az elkeseredést és a szenvedélyeket a vasutasok között. Ez volt az a csöpp, amelytől kicsordult a pohár.

Nagy erősen indult már most meg a mozgalom. Az összes üzletvezetőségek székhelyén értekezletet tartottak, mindenütt megválasztották a kerületi bizottságokat, amelyekben az összes szolgálati ágak képviselve voltak és egymással szoros összeköttetésben állottak. A kerületi bizottságok megállapodása értelmében Budapesten február 21-én a Nemzeti Tornacsarnokban gyűlést tartottak, amelyen mintegy 5000 vasutas jelent meg. Ennek a gyűlésnek a lefolyásán meglátzott

az igazgatóság titkos fondorlata. Az elnöki tisztet *Uray* Zoltán jobbpárti üzletvezetőségi ellenőr látta el. A gyűlésen egy ötven tagu központi végrehajtóbizottságot kellett választani. Az elnök Keletit is a jelöltek közé csempészte. Ez a csiny azonban nem sikerült. Az egybegyűltek általános megbotránkozással utasították vissza Keletit. A további választás rendben folyt le. De azután kimutatta *Uray* az igazi arcját. Senkit sem engedett szóhoz jutni és a gyűlést a megjelentek viharos tiltakozása daczára *berekesztette*. Mintegy megállapodásszerűen benyomultak ekkor a gyűléscsarnokba *Rudnay* rendőrfőkapitány legényei és szétoszlatták a gyűlést.

Másnap elhatározták az így kijátszott vasutasok, hogy országos értekezletet hívnak egybe. Ezt márczius 6-án tartották meg 450 küldött jelenlétében a keleti pályaudvaron. Elnök *Földessy* hivatalnok volt, aki kétszínű magatartásával szintén csakhamar eljátszotta kartársai bizalmát. Az országos értekezlet hosszabb vita után elhatározta, hogy 40 tagu bizottságot választ, amely átadja emlékiratukat *Hieronymi* kereskedelmi miniszternek azzal a határozott ultimátummal, hogy a *fizetésrendezés nyélbeütését május 1-ig elvárják. Ha ez az időpont eredménytelenül mulik el, május 8-án újabb gyűlést tartanak, amely dönteni fog a további teendők dolgában.*

A bizottság márczius 7-én nyújtotta át *Hieronymi*nek az emlékiratot. A kereskedelmi miniszter határozott ígéretet nem tett, de jó akaratáról biztosította a vasutasokat és csak arra kérte őket, hogy a memorandum sorsának eldőltségéig szüntessék be a gyülekezést. Azután ugyanis ismét gyülekezhetnek, ha szükségét látják.

Ugy látszott ezek után, hogy a fizetésrendezés kérdése május 1-én kerül dűlőre.

Az egymást ezután drámai gyors egymásutánban követő események azonban másképp intézték a dolgot. Az a szikra, amely fölrobbantotta a puskaport, hamarabb pattant ki.

SZEMLE.

Belföld.

Mi lesz a központi bizottsággal? Ujra föl kell vétnünk ezt a kérdést, mert a nagytekintetű igazgatóságnak még mindig nem méltóztatott megállapítani és kihirdetni a központi bizottság tagjaira történt választás eredményét.

Ez a bűnös huzavona érthetetlen. Olyan nehéz a választás eredményének a megállapítása, hogy több mint egy hónap alatt nem tudja a Máv. igazgatósága elvégezni? Dehogy, hiszen a választási eredmény műhelyenkint és szolgálati ágankint külön-külön már megállapított és így küldetett föl az üzletvezetőségekhez, onnan pedig továbbították az igazgatósághoz. Ott azután nem kell egyebet tenni, mint összeadni a szavazatokat, ami annál könnyebb dolog, minthogy a beadott szavazatok üzletvezetőségeinkint már össze voltak adva.

Vagy talán olyan alárendelt jelentőségű a dolog, hogy nem kár, ha hetekig vagy hónapokig elhúzzák-halasztják? Az igazgatóság szemében talán jelentéktelen fontosságú kérdés az, hogy a kerületi bizottságok folytatják a munkájukat, a sok elintézetlen tag-

fölvétel dűlőre jut-e, az alapszabályok hézagoss rendelvezései egyöntetű magyarázatot kapnak és az egész nyugbérintézmény — ha már meg lett, — végre-valahára rendes kerékvágásba jöjjön? A levonások oly fejetlenül történnek, helyenkint oly sokat vonnak le egyszerre a munkás keresetéből, hogy alig marad a munkásnak kenyérre.

Ennek a föltűnő kötelességmulasztásnak csak egy magyarázata lehetséges, az, hogy *valami csínyet terveznek* odafönt a választás eredményének a kijátszása végett. Ha így áll a dolog, akkor a lehető legkomolyabban figyelmeztetjük a nagytekintetű urakat, hogy ne játszanak a tüzzel, mert könnyen megégetik nagytekintetű kezeiket.

A nyugbérpénztári tagok egyébként módját fogják ejteni annak, hogy az igazgatósági bürokrázi rokkant gebéjét kissé gyorsabb tempóra kényszerítsék.

Az erőszak beköszöntője. Gróf *Tisza* István, ezidőszerint dicsőségesen uralkodó miniszterelnökünk körrendeletet bocsátott ki a sztrájkok ügyében, amely rendeletben sok gorombaság és még több értelmetlenség közepett az a meglepő kijelentés is foglaltatott, hogy sztrájkolni szabad és sztrájkokat erőszakkal elfojtani igazságtalanság és butaság volna.

Hogy ezt az egész elfogadhatóan megokolt elméleti sztrájkszabadságot a gyakorlatban hogyan értelmezi a nemes gróf, arra nézve sietett csakhamar bizonyítékot szolgáltatni. A budapesti asztalosok az utóbbi időben részleges sztrájkokat rendeztek, nagyobb részt eredménytelen. Ilyen sztrájk volt a Lingel-gyárban is, ahol a munkások részben sikert arattak és a sztrájkvezetőség felszólítására ismét munkába állottak. Ezt a sztrájkot használta föl *Szikora* Zoltán, akiről közismert, hogy a munkaadók zsoldján él, aki egy homályos eredetű küldöttséget vezetett *Tisza* elé, amely hazug állítások kapcsán denuncziálta az asztalosok szakszervezetét azzal, hogy az a dolgozni akaró asztalosmunkásokat erőszakkal tartja vissza a munkábaállástól. Ez ellen a szemenszedett valótlanosság ellen tiltakoztak asztalosmunkástársaink, de tiltakoztak maguk a sztrájkban állott Lingel-gyári munkások is. Mindez nem használt: gróf *Tisza* István csütörtökön este *fölfüggesztette az asztalosok szakegyletét* és ezzel 2500 munkást megfosztott otthonától.

Ez a brutális rendszabály, mely nyilvánvalón nemcsak az asztalosok, hanem az összes munkások szervezkedési szabadsága ellen irányul, óriási felháborodást keltett úgy a legközvetlenebbül érdekelt asztalosmunkásoknál, mint a többi céltudatos munkásoknál. Mindenki érzi, hogy ez a jogtiprások lánczolatának az első szeme, nyílt hadüzenet a munkások legdrágább és legföltettebb kincse, az egyesülési szabadság ellen.

De ha *Tisza* azt hiszi, hogy „társadalommentő” művével a polgárság részéről babérokat nyer, a munkásosztály részéről pedig nyugalmat szerez, alaposan téved. Már vasárnap délután gyűlést tartottak asztalosmunkástársaink és sok ezereken lángoló hévvel, izzó elkeseredéssel tiltakoztak a szabadságfosztó erőszak ellen. Bejelentették, hogy a helyzetük javítását célzó sztrájkok annál erősebben fognak ezentul folyni és ha egyetlenik fölfüggesztését rövid időn belül vissza nem

vonják, általános sztrájkkal fogják elkobzott jogukat visszaszerezni.

Jövő vasárnap pedig a budapesti szervezett munkásság nagygyűlése fog ez ellen a legujabb brutalitás ellen tiltakozni és szava alighanem igen kellemetlenül fog csengeni.

Aki szelet vet, vihart arat. Ezt gróf Tisza rövidesen tapasztalni fogja. Az osztálytudatos munkásokkal nem fog úgy elbánni tudni, mint a polgári ellenzéki puhányokkal. Ezek lesznek az a gránitszikla, amelybe beletörök az „erős” gróf foga.

A tizenhármass-bizottság a fegyelmi-bírószág előtt. Október hó 18-ára hívták be a tizenhármass-bizottság budapesti tagjait, névszerint Sarlay János, Turcsányi Pál, Faludy József, Breuer Ferencz hivatalnokokat, Kacsó Gyula mozdonyvezetőt, Vereb Mihály és Kardos Antal kocsirendezőket a balparti üzletvezetőség fegyelmi bírósága elé.

A zágrábiak: Seide Arthur, Lorber József, Kósa Károly, Joannovics Miklós és Komlós András e hó 22-ére hivattak be Zágrábba.

Ugyancsak országszerte megindult mindenfelé a felfüggesztett vasutasok százai ellen a fegyelmi vizsgálat és lesz módunkban nemsokára olyan statáriális eljárásról referálni, amilyen még eddig nálunk nem volt.

A Bánffy báró elnöklete alatt álló segélyező-bizottság a kereskedelmi miniszterhez Heteés Antal dr. indítványára fölterjesztést intézett, hogy miután segélyalapja már öt havi segélyezés után kimerült, vagy engedélyezzen újabb gyűjtést, vagy pedig a bírósági eljárástól függetlenül intézze el a felfüggesztett vasutasok dolgát saját hatáskörében.

A miniszter erre a felfüggesztésre elrendelte a Máv. igazgatóságának, hogy az összes fegyelmi ügyeket egy hónapon belül tárgyalassa le. Innen tehát az a nagy sietség.

A budapesti fegyelmi-bizottság már meghozta ítéletét, föl is terjesztette az igazgatósághoz, de az érdekeltek — szándékosan nem mondjuk *vádlottak*, hiszen nem azok, — semmit sem tudhattak meg, hogy milyen az ítélet és mikor lesz kihirdetve.

Ime, egy igazi paródiája a bírói eljárásnak.

A polgári gonosztevőt oda állítják a polgári bíróság elé és ott mindjárt meg is hallja ítéletét.

A vasutast ítélet előtt hónapokig kinozzák, azután eljátszanak előtte egy fegyelmi tárgyalásnak nevezett komédiát és azzal — hazaeresztik.

Tortura volna, ha nem volna annyira nevetséges.

Nevetséges volna, ha nem volna annyira felháborító.

A balparti üzletvezetőség fegyelmi bírósága azzal kezdte működését, hogy elnöke, Mezey Lajos főfelügyelő — *beteget jelentett*.

Előre jeleztetett, hogy a főfelügyelő ur egy héttig lesz beteg, bizonyára nem akarja valaminek az ódiáját viselni.

Volt nagy kapkodás, futkározás, az üzletvezető és az összes osztályvezetők távol voltak, végre a helyettes-üzletvezető ur kinevezte Gnocher felügyelőt a fegyelmi-bizottság elnökévé.

Az „érdekelteket” pedig azzal küldték haza, hogy a fegyelmi bíróság még mindig tanul-

mányozza az óriási anyagot. Persze, hat hónapig nem ért rá!

Másnap, tizenkilenczedikén, egyenkint fölolvasták az „érdekeltek” előtt az annak idején fölvevett jegyzőkönyveket; a bíróság, nagy felelőssége tudatában, igyekezett *sok jóakarrattal és tárgyilagossággal* az „érdekeltek” helyzetén könnyíteni, ami nem is oly nehéz feladat volt a fegyelmi bíróságra nézve, *hisz nem volt egyetlenegy momentum sem, melyet a tíz napos törvényszéki tárgyalás meg nem világított volna.*

Az általános közvélemény, amely a bírósági tárgyalás folyamán kialakult, régen fölmentette a tizenhármassokat minden vád alól, a vasutas-hatalom pedig győzelmi mámorában el fogja ítélni őket és ebben van is logika.

Hiszen a tizenhármass nem kívánták senki bántódását, pedig lett volna módjuk boszupolitikát csinálni, sőt még a maguk állását is fölajánlották, — nos hát a hatalom lesz oly nagylelkű, mint ők és — elveszi az állásukat.

Pedig hát nemcsak az igazságérzet és a méltányosság követelné a tizenhármass teljes rehabilitálását, hanem a legegyszerűbb józanság is, mert annyi a gyuanyag a Máv. testében, hogy igazán nincs szükség gyűjtő-szikkra a tizenhárom vitanu szerepében!

Elmélet és gyakorlat. Ludvigh Gyula főrendiházi tag, az államvasutak elnökgazdátja munkásküldöttséget fogad. Szóba kerül egy olyan dolog, amit az elnökgazdát nem helyesel, de hozzáteszi:

— *Különböznék önök szabad emberek és cselekedhetnek, ahogy akarnak.*

Ez az elmélet!

Egy hideg, ködös északmagyarországi városban korlátlanul uralkodik a vasúti munkások fölött egy műhelyfőnök, aki alighogy ép bőrrel menekül egy fegyelimből. Ennek a műhelyfőnöknek egy spiczi besugja, hogy az egyik munkás a Magyar Vasutast olvassa. A műhelyfőnök maga elé csitítja azt a munkást, durván ráírvall és fenyegetések mellett tiltja meg neki, hogy lapunkat olvassa.

Ez a gyakorlat!

Kérdés már most, hogy kinek van igaza, Ludvigh urnak-e, aki azt mondja, hogy szabad emberek vagyunk, vagy Szepesi urnak, aki úgy bánik a munkásokkal, mint rabszolgákkal? Vagy kicsoda a hatalmasabb és befolyásosabb a máv.-nál, Ludvigh ur-e vagy Szepessi Simon?! Választ várunk.

Külföld.

Vasúti munkás a köztársaság elnökjelöltje. Most folynak az amerikai Egyesült-Államokban az előkészületek a néhány hét múlva megejtendő köztársasági elnöki választásra. A majdnem 80 millió lelket számláló óriási állam elnökjelöltjei között van Debs Jenő vasúti munkás, a szociáldemokratapárt jelöltje. Debsnek nagy érdemei vannak a vasutasok szervezése között; évek óta elnöke a Vasutasok Szövetségének. Magával ragadó szónok és agitációs utjában, amelyben az összes ipari központjait érinti az Egyesült-Államoknak, mindenütt óriási lelkesedéssel fogadják. Arra ugyan egyelőre nincs kilátás, hogy megválasszák, de az kétségtelen, hogy sok százezer szavazat fog rá esni és Debs jelöltsége becsületet szerez a világ összes vasutasainak.

Sztrájkok Németországban 1903-ban. A németországi szakszervezetek vezérbizottságának jelentése szerint az 1903. évben 1282 munkásviszály volt 121.593 résztvevő egyénnel, ezek közül sztrájk 1200 volt 75.830 egyénnel és kizárás 82, amelyben 45.763 egyén vett részt. 1259 viszály kimenetele az év végén ismeretes volt, mely aránylag ked-

vező, minthogy 623 = 49% eredménnyel, 239 = 19% részleges eredménnyel, 359 = 28.5% eredmény nélkül végződött a munkásokra nézve.

Az összes munkásviszályok legnagyobb része (504) ismét az építőiparra esik, ezt követi a faipar 247, a fémipar és hajóépítés 199, a ruházati ipar 71 stb. munkásviszályal. Az eredménnyel járó sztrájkok száma is legnagyobb az építőiparban (54.4%), ezután következik a faipar 53.8%-kal és a fémipar 47.7%-al.

A támadó sztrájkok száma 1903-ban 603 volt, vagyis az összes sztrájkok 47%-a.

A támadó sztrájkokra fordított költség 2,539.678 M. volt. A védekező sztrájkok száma 679, vagyis az összes sztrájkok 53%-a volt. Ezekben résztvevő 67.830 egyén. A védekező sztrájkok és kizárások költségei 2,541.286 M-ra rugnak s így körülbelül egyformák a támadó sztrájkok költségeivel.

A sztrájkok és kizárások okai között bérkérdések és munkaidőváltoztatások szerepelnek első sorban, a támadó sztrájkok (603) közül 545, a védekező sztrájkok (597) közül 447 esetben. További okai még a munkásviszályoknak nem tetsző egyének eltávolítása, a munkásokkal való rossz bánásmód, gyári munkarend létesítése stb. A sztrájkokra és kizárásokra fordított összegek kerek számában öt millió márkára tehetők. Ebből 4.5 millió márkát az illető szakszervezetek nyújtottak, 131.559 M-t a tagok önkéntes járuléka, 61.471 márkát más szakszervezetek hozzájárulásai tesznek ki, míg gyűjtésből és külföldről 40.348 M. folyt be. Az 1890-től 1903-ig terjedő időszakban 24.1 millió márkára rugnak a munkásviszályok költségei, amelyekből 17.9 millió márkát az illető szakszervezetek fizettek, a külföld pedig összesen 387.834 márkával járult a segélyezéshez.

Vasutasok Szövetsége.

II.

Nem oly könnyű lesz a szövetséget megteremteni, mint azt egy pár lelkes és naiv ember gondolja, aki a lelkében élő fogékony-ságot minden szépre és jóra, embertársaira is átruházni szívesen igyekszik.

Két nagy akadály van. Az egyik az ázsiai *közöny* és megszokott lelki *tunyaság*, amely a tömegekben az évtizedes jogtalanság folytán mintegy elfásultan meggyökeredzett, a másik a *hatalom féltékenysége*, amely minden tömegmozgalomnál megriad, mert minden új kíváncsiat a saját uralma ellen irányuló merényletnek tekint.

A világtörténelem is azt tanítja, hogy semmiféle emberi jogokat alulról jövő erőszak vagy erőszakos nyomás nélkül a hatalom meg nem adott és amit a kénytelenség folytán egyszerre megadott, azt igyekezett nyomban kicsinyenkint visszavenni.

Ez a forradalmi jellegű mozgalmaknak igazi és örök tanúsága.

Békés mozgalmaknál azonban, amilyen például hazánkban a vasutasok mozgalma volt, ahol fönn és lent megrögzött és megszokássá vált, egyik részről jogtalansággal, másik részről önkénnyel kell megküzdeni, a térfoglalás az egyéni jog felé csak lépésről-lépésre mehetett volna még félévvel ezelőtt is, ma azonban egy fontos tényező óriási lökést adott az ügynek — és ez a tényező: a *kinevezett alkalmazottak áprilisi sztrájkja*.

Ezzel az eseménnyel, mint tényezővel, számolnia kell a hatalomnak, de számolnia kell a vasúti munkásoknak is.

A hatalom, bár sanda szemmel néz minden újabb mozgalom felé, mégis okult a multakon és belátja, hogy erőszakosság csak hasonlót szül.

Mert valamint a gőz is szétrepeszti a kazánt, melyben óriás erejével áldásos munkát végezett, ha szelepet elzárják, úgy a tömegek is erupcióval válaszolnak, ha szabadságukban éppen akkor korlátoztatnak, mikor önerejük tudatára ébrednek.

szaki kocsihivatal, az üzletvezetőség és az igazgatóság forgalmi és műszaki osztálya részéről egy-egy tisztviselő. Nehogy a kibicz árván maradjon, néha vendég is kíséri a kísérőket.

Ezek az urak azután a próbát tevő szalónkocsiban vigan ütök a blattot.

Hogy melyik játék a közkedveltségű, azt nem lehet konstatálni, de a játék eredménye már kifejezést nyer a próba lefolyásában. Ha klasszikus játszmák esnek, akkor megállapítja a bizottság, hogy minden rendben van és a szalónkocsi fölszabadul a vizsgán. Ha azonban a partie nem sikerül, akkor egyhangu a meggyőződés, hogy a kocsi nem jól jár, igen ráz, hogy még több partiet — akarjuk mondani: próbát kell rajta végezni.

Megy a kártyakompániával egy lakatos is, mivelhogy hát mégis kell csak valakinek lenni, aki a kocsira is ügyel, no meg a kellő kártyás-kényelemhez szükséges, hogy legyen, aki kiszolgálja őket.

Ez a lakatos *ráfizet* a próbára. Mig odahaza a csoportban 80—90%-ot keres, a próbán eltöltött időért csak 50% pótlékot kap alapbéréhez. Ami természetes is, mivelhogy a lakatos nem tarokképes. Ellenben a kártyázó urak csinos kis aprópénzt kapnak utiköltséggül.

És pedig:

Kocsiköltség (a villamos korszakában!) az állomáshoz és az állomástól 3 korona 20 fillér;

azután a rendes fizetésen kívül pótlék czimén

a felügyelő 16 koronát,

a főmérnök 12 „

a mérnök 10 „

a segédmérnök 8 koronát.

Ez utóbbi kategória ritkán megy próbával. Valószínűleg azért, mert a 8 korona nem elegendő a rangbéli kártyaköltségekre. Mivelhogy a világ sok igazságtalansága között az a méltánytalanság is lappang, hogy a próbán megesett kártyavesztéseket nem lehet külön fölszámítani a máv.-nak, ékes czáfola-tául annak a népszerű közmondásnak, hogy „a vasuti teheti, mert az állam fizeti“.

Neményi ur, érdeklődjék a dolog iránt. Érdeklődjék a kereskedelmi miniszterium is, amelynek bizonyára tudomása sincs ezekről a kártyavesztésekről. Ha néhány évre visszamenőleg átvizsgálnák az utiszámlákat, meglepő dolgokra akadnának. Vannak mérnökök és felügyelők, akiknek az utiszámlája 150 koronát tesz ki havonként. Óriási étvágyuk ezek a szalónkocsik, semmi hasznát sem hajtának és iszonyu pénzeket nyelnek el.

Van azután a dolognak szomorú háttere is. A műhely részéről próba-utazó urakat a munkabérekre előirányzott összegből fedezik. Így azután természetes, hogy ez az összeg csakhamar fogytán lévén, a munkásokkal fél- és kétharmadnapokat dolgoztatnak. Az a sok „kontra“ és „szubkontra“, ami a szalónkocsi-próbákon elsül, tulajdonképpen a műhelymunkások ellen irányul, akik — mint minden esetben — ezuttal is a nagy urak mulatozásainak a cseh-jét kénytelenek megfizetni.

Jó lesz illetékes helyen ezzel az „Államvasuti dolog“-gal is törődik!

A második kérvény.

A Főműhely szertármunkásai tudvalevőleg néhány hét előtt kérvényt adtak be a dunajobbpárti kerületi nyugbérbizottsághoz, amelyben sanyaru helyzetükre való hivatkozással azt kérték, hogy a 40 év helyett náluk is 30 évben állapítsák meg azt a határidőt, amelynek eltelte után teljes nyugbérre tartatnak igényt.

Most a gödöllői osztálymérnökség pályafentartási munkásai fordultak a dunajobbpárti kerületi nyugbérbizottsághoz a következő kérvénnyel:

Tekintetes Elnökség!

Alulírottak, a gödöllői osztálymérnökséghez tartozó pályafentartási munkások, a következő kérelemmel bántunk a tekintetes Elnökséghez járulni:

Miután a pályafentartástól a kerületi bizottságba senki be nem választott, azért ezuton bántunk kétségbeesett állapotunkat jellemezni, azon célból, hogy méltóztassék megítélni, miszerint a jelenlegi állapotok mellett képesek lehetünk-e családunkat a legszükségesebb élelemmel is ellátni.

A pályafentartásnál alkalmazott ipari munkások, akiktől a legnagyobb szakképzettséget követelik, mivel minden munkájukat mesteri instrukció nélkül kell elvégezniük, — a Magyar Államvasutak bármely műhelyében alkalmazott ipari szakmunkásoknál rosszabbul vannak díjazva; a legtöbbnél már az alapbér meghaladja a mi fix napibérünket. Ehhez még 80—90 százalékot kapnak s már ez mutatja azt az igaztalan bánásmódot, amelyben szorgalmas, becsületes munkánkért részesülünk. De ennél még borzasztóbb az a tény, hogy ezt a csekély fizetésünket minden hónapban annyira megnyirbálják, hogy átlag csak husznapi keresetre lehet számítanunk.

Helyzetünk kétségbeesett voltát tényeknek megfelelően bántunk illusztrálni. A legnagyobb napibért: négy koronát véve alapul, 20 napra 80 korona a keresetünk, tehát a hónap egy-egy napjára 2 kor. 66 fillér esik; ebből a különböző levonások úgy eszközöltetnek, mintha a hónapnak minden napján dolgoznánk. Kereseti adó, betegpénztár és a most életbeléptetett nyugbér-pénztár részére összes napi levonások circa 21 fillér. Marad tehát lakásra, ruházódásra, fűtésre, világításra, élelemre 2 korona 45 fillér. Ebből a csekély összegből, minimálisan fölszámítva a kiadásainkat: lakbér évi 280 korona, napi része ennek 76 fillér; ruházódás és gyermekeink iskolai szükségleteinek beszerzése 120 korona, napi része ennek 32 fillér; fűtés és világítás évi 80 korona, minek napi átlaga 26 fillér. Összes napi kiadásunk tehát élelem nélkül 1 korona 34 fillért tesz ki. Marad élelemre 1 korona 11 fillér, amelyből négy, vagy több családtagunknak kell táplálkozni. Így a legjobb esetben fejenként 30, legrosszabb esetben 20 fillérből kell családtagjainkat fenntartanunk. Ha most még a mostani hátralekös nyugbér-fizetéseket kell eszközölnünk, akkor ebből a fent kimutatott, élelemre maradt összegből kell ezt levonnunk.

Bátrak vagyunk azt a tényt is fölemlíteni, hogy az ipari szakmunkások magán-gyárakban, avagy műhelyekben a hétnek minden napján vannak foglalkoztatva, sőt az ugynevezett idény beálltával keresetük növekszik, míg mi örökös veszteséget szenvedünk.

A pályafentartásnál alkalmazott nem-szakképzett munkások, napszámosok, szintén a legnagyobb nélkülözésnek vagyunk kitéve, mivel fizetésünk minimuma 1 korona 60 fillér, maximuma 2 korona és mégis az évről évre egy negyedrészt munkátalanul kell eltöltenünk, a levonások azonban úgy eszközöltetnek, mintha mindenkor munkában lennénk. Ezen silány keresetünkben csakis úgy élhetnénk meg, ha tényleg biztosítva lenne mindennapi keresetünk. Így tudnánk eleget tenni annak, hogy a nyugbér-pénztári járulékait nagy-nehezen megfizethetnők.

Bátorkodunk továbbá mindannyian arról a tényről említést tenni, miszerint az eddigi kedvezményes jegyünket, melynek révén családunkat, mely a főváros közelében lakik, könnyebben eltarthatjuk, mivel mindeddig az utazásunk mindennap ingyenes volt, ezen válságos időben többszörös kérelmünk ismétlése után sem hajlandó az osztálymérnökség megújítani, míg a Máv.-nak többi alkalmazottjai ezen kedvezménnyel most is bírnak s csak minket suj-

tanak ilyen súlyosan, kik a legrosszabbul vagyunk díjazva.

A fentieknek alapján azon alázatos kérelemmel bántunk a tekintetes Elnökséghez fordulni, kegyeskednék nagy befolyásával odahatni, hogy nyomoruságos helyzetünk felől az illetékes helyen tudomást szerezzenek, ugyanott helyt adni sziveskedjenek azon jogos kérelmünknek, miszerint csekély keresetünk az évről minden napjára biztosítva legyen (vasárnap kivételével), valamint az eddig élvezett kedvezményes jegyünket ismét megkaphassuk és így mi is minden kötelezettségünknek a nyugbér-pénztárt illetőleg örömmel fogunk eleget tenni. Továbbá, tekintve a mi súlyos és veszélyes járó munkánkat, a nyugbér-szabályzatban foglalt nyugdíj-jogosultságra meghatározott 40 évi időt kérjük módosítani, hogy már 30 évi szolgálati idő után teljes nyugdíjra igényt tarthassunk.

Kérvényünket a tekintetes Elnökségnek kegyes jóindulatába ajánlván, maradunk

Budapest, 1904. október hó 14-én

legmélyebb alázattal

a gödöllői osztálymérnökséghez tartozó pályafentartási munkások.

(43 aláírás.)

A kérvény minden szavából a legsötétebb kétségbeesés rí ki. Csak egy kis méltányosság és egy csöpp igazságérzet kell, hogy a kérvényben foglalt kívánságok teljesüljenek. Ugy tudjuk, hogy ugyanezt a kérvényt munkástársaink hivatali főnökségükhöz is benyújtják. Elvárjuk, hogy itt is, a kerületi nyugbérbizottságban is teljesen méltányolni fogják a föltétlenül jogos és indokolt kívánságokat.

Keleti ur „nyilatkozik“.

Lapunk múlt számában Keleti Ö. Lajos ur viselt dolgaiból illatos bokrétát kötöttünk. Amit ott Keletiről elmondtunk, az mind oly súlyos dolog volt, hogy azok után csak két ut állhatott józan számítás szerint Keleti előtt: vagy meglapulni és várni, míg megfedkezék róla a világ, vagy pedig lármát csapni és elégtételt követelni. A józan számítás azonban Keleti urnál nem vág be, ő a két ut közül a — harmadikat választotta és egy barátságos hangú levél kíséretében egy hosszú „nyilatkozatot“ küld be hozzánk, amelyben a ráolvasott huncutságok alól sunyi módon iparkodik kibujni.

Leközlöljük szószerint a nyilatkozatot. Még egy Keletivel szemben is meg akarjuk óvni tárgyilagosságunkat és a tisztességnek azt a szabályát, hogy a védelemnek helyet kell engedni.

Keleti ur mosakodása így fest:

Nyilatkozat.

A „Magyar Vasutas“ f. évi október hó 15-iki számában ellenem súlyos támadás jelent meg, amelyről megállapítottam, hogy egy visszaélések miatt általam elbocsájtott hirdetési ügynök rágalmain épült. Megbiztam ügyvédemet, hogy nevezett ellen a bűnvádi feljelentést haladéktalanul tegye meg. Ennek dacára szükségét látom annak, hogy a vádak érdemére nézve röviden nyilatkozzam és pedig azok sorrendjében.

A kiadásomban megjelenő „Vasut“ tudvalevőleg balesetbiztosítással kapcsolatos. A „Magyar Vasutas“ is elismeri, hogy a balesetbiztosítás üdvös és a vasutasokra nézve majdnem nélkülözhetetlen intézmény de a cikkíró szerint nem — az én kezemből. Megnyugtathatom őt, hogy a balesetbiztosításra nézve Magyarország legnagyobb ilyen intézetével, a „Nemzetivel“ kötöttem szerződést, az állapítja meg a kárt a törvény és az általános biztosítási feltételek szerint. A likvidációra nézve nekem semmi beleszólásom nincs s a cikkíró által felemlített Potoczki-féle egyezség létrejöttéről tudomásom nem volt. Ha tehát a „Magyar Vasutas“ vagy bárki más vállalkozónak arra, hogy a személyzetet baleset ellen biztosítsa, kénytelen lenne ugyanazt tenni, amit én, hogy a törvényes ellenőrzés mellett működő biztosító-intézetek valamelyikével szerződnek, mert a kormányrendelet értelmében önszegély útján, illetve egyesület révén a balesetbiztosítás tilva van.

A cikkíró szóvá teszi a „Vasut“ „Népboldogító“

czimü vezércikkét s ennek tartalmából szintén ellemment argumentál. Alaptalanul. A „Vasut“ felelős szerkesztője nemcsak nem én vagyok, sőt ellenkezőleg szerződés kötelez arra, hogy a felelős szerkesztő látta-mozása nélkül egy sor sem jelenhetik a „Vasut“-ban. A szóbanforgó cikket megjelenése előtt nem is láttam.

Elhárítom magamtól a denuncziálás vádját is, amíg ez bizonyítva nincs. Nem tettem ezt soha életemben, nem fogom tenni a jövőben sem. A „Máv.“ beteg-pénztári cikke írójának nevét közöltem, hogy miért, azt meg is indokoltam. Hiszen ha denuncziálni kívántam volna, akkor ehhez nekem nem szükséges a „Vasut.“

A cikkíró idéz egy napihírt, mely egy aradi levél kapcsán néhány sorban említi, hogy egy vigécz Aradon becsapta a kereskedőket és így járja be az ország többi városait is. Fényesen honorálnám azt az embert, ki beigazolná, hogy akár Aradon, akár az országban bárhol az én kiadóhivatalom ügynöke vagy megbízottam járt volna. Az az aradi levél tehát csak a holdban létezik, vagy pedig Budapesten — a fentemlített elcsapott ügynök személyében.

Végül a cikk a „Vasut“ hirdetési ügyeiről ír. Én hirdetési megrendelést életemben egyetlen céggel sem kötöttem, ezt a hirdetési ügynökök végzik minden lapnál, úgy nálam is. A hirdetési ügynök írásbeli rendelést hoz a cégtől, a kiadóhivatalom annak megfelelően bonyolítja le. Minden lapnál történnek előleges és utólagos fizetések, de olyan bolond lap nincs a világon, mely le nem közölné az esetleg előre fizetett hirdetést, mert ez esetben a díjat költséggel együtt kellene visszafizetni, hacsak egyezségileg a további közlést be nem szüntetik vagy az évadra fel nem függesztik.

A baksisra nézve, melyet én „kapni szoktam“ már nyilatkoztam. Ilyenben nem volt részem soha életemben s aki egy fillért is reám bizonyít, annak jutalmul házat építtetek.

Talán fölösleges is lenne hosszasan nyilatkozzonom; akinek igazságérzete van, azt nem nagy feladat meggyőzni; aki bedugja a fülét, annak hiába írnék össze akár köteteket is.

Budapest, 1904. október hó 25-én.

Keleti Lajos.

Nagy dolgokra tartjuk mi képesnek Keleti urat, de azon az arczátlanságon, amivel itt hazudik és ferdít, elcsudálkozunk.

Nem akarunk tulsok helyet pazarolni a Keleti ur viselt dolgainak az ecsetelésével. De a kirívóbb füllentésekre rá kell utalnunk, már azért is, hogy a mi jóhiszeműségünket bebizonyítsuk.

Hogy a „Vasut“ balesetbiztosítása svindli, maga Keleti is elismeri, amikor kijelenti, hogy a likvidációba, vagyis abba, hogy a kikötött balesetbiztosítási-díj kifizettetik-e és mennyi fizettetik, neki semmi befolyása nincs. Milyen pofával mer tehát 2000 koronát ígérni előfizetőinek, ha nincs garanciája, hogy ezt tényleg kifizetik?!

Abban hazudik Keleti, amidőn azt állítja, hogy a Potoczki-féle esetről nem volt tudomása. Bizonyítható, hogy egy H. nevű tisztviselő járt nála a szegény Potoczkiné érdekében és ő, Keleti Ö. Lajos maga tárgyalt nehányszor Potoczkinével.

Hogy a „baksis“ és „denuncziálás“ mit jelent, azt megmondják Keleti urnak kartársai. Egyébként már az a tény is baksis, hogy Keletit egyáltalában megtüri az igazgatóság a máv. tisztviselői karában. Az ő szédelgése és erkölcsi kvalifikációja mellett, hogy megtürik őt, az a legékesebb borralaló. Más embert már rég elcsapták volna, ha tizedrészt követi el e svihákságoknak. De Keletinek „érdemei“ vannak, amelyeket úgy jutalmaznak, hogy szemet hunynak csalafintaságai fölött.

A hirdetésekkal és az Évkönyvekkel üzött szédelgések vádjá ellen is tiltakozik Keleti. Egész egyszerűen letagadja a dolgot. Leta-

A legérdekesebb azonban az, hogy a leg-súlyosabb vádakra — tényekre — egy szóval sem mer felelni, hanem a mi „barátságunkat“ kéri.

gadni azonban nem egyértelmű a czáfolattal. Mindenekelőtt kijelentjük, hogy mi adatainkat magunktól a becsapottaktól kaptuk és

semmiféle „elcsapott“ ügynökkel nem állunk összeköttetésben.

Ellenben a sok rendelkezésünkre álló adat közül a következő kettőt közölhetjük.

Az első Reményi hangszergyárosnak a következő levele:

Tisztelt uram!

Kérdezősködésére tisztelettel értesitem, hogy a „Vasut“-ban feladott hirdetésem 1/4 évig jelent meg, holott nekem előre kellett az egész évi díjat kifizetni. Most rövid idő óta 1—2 hete (amióta a támadás ellene a Magyar Vasutas-ban megjelent) ismét látom egy mellékleten a hirdetést, habár a „Vasut“-nak azt egy éven át 52-szer, azaz hetenként kellett volna hoznia. Én be akartam ugyan perelni azon lap szerkesztőségét ezért, de annyira el voltam foglalva, hogy sohasem tudtam időt szakítani magamnak. Különbösen is az ő általuk kiadott évkönyvben is feladtam hirdetést, mely ugyan egy krajczárt sem ért, de a hiba megtörtént és nekem a *hirdetési díjon kívül a könyvet is meg kellett fizetnem*, mert elég vigyázatlan voltam és nem vettem észre, hogy a megrendelésen oda volt írva (egész apró betűkkel), hogy az Évkönyvet is köteles vagyok átvenni. Ezt azért nem vettem észre, mert nem volt szám kiírva, hogy ennyi vagy annyiba kerül, hanem szavakkal: és köteles a könyvet bolti áron átvenni. Ha ott számok álltak volna, akkor észre veszem és kitörölöm, de így azt hittem, hogy az csak egy közönséges sablonos megrendelő-levél, melyet minden ujság használ. A „Vasut“ hirdetését 1/4 évenként akartam fizetni, el is küldtem a pénzt postautalvánnyal, de nem fogadták el, hanem rögtön átadták az ügyvédnek, ki lojális ember lévén, — miután tárgyalás előtt elmentem hozzá — elfogadott tőlem 52 koronát a hirdetésért (ennyi volt kialkudva) és 8 koronát a beadvány megszerkesztése és bélyegért.

Ha többet akar még tudni Keleti szerkesztő eljárásáról, jöjjön be hozzám személyesen, többet elbeszélhetek önnek.

Tisztelettel hive

Reményi.

Hogy pedig nem valami „elcsapott ügynök visszaélése“ ez a szédelgés, ide iktatjuk magának Keleti Ö. Lajosnak Reményihez intézett, sajátkezű aláírásu levelét, amely azért is érdekes, mert *Keleti mint máv. igazgatósági hivatalnok* parádés rajta

A levél így hangzik:

„Vasut.“

A vasuti alkalmazottak hetilapja felelős szerkesztője Rohay Béla.

799. szám.

Válasz esetén kérünk hivatkozni.

Budapest, 1903. július 13.

Tekintetes Reményi Mihály urnak Helyben.

Folyó hó 11-én kelt b. levelére van szerencsénk első sorban megnyugtanni, hogy a „Földbirtokosok Évkönyve“ részére fizetett összeggel csak önköltségünket térítette meg s több követelésünkről mi abban a feltevésben mondtunk le, hogy a jövőben is számíthatunk hirdetéseire.

Az „Évkönyv“-ért 45 korona helyett csak 7 kor. 50 fillért számítottunk, vagyis azt az összeget, melybe nekünk csak a *papír és a bekötés került. Mindazonáltal hajlandók vagyunk ezt a 7 kor. 50 fillért is betudni, ha hirdetést a „Vasut“ és a „Vasuti Zsebnaptár“-ba feladja. Intézkedtünk, hogy egyik tisztviselőnk e célból önt felkeresse, s nehogy utóbb félreértés legyen, kérem szíveskedjék aláírás előtt a megrendelő-jegyet elolvasni s a meg nem felelő részt törölni vagy javítani.*

Tekintettel arra, hogy a „Vasut“ és a „Vasuti Zsebnaptár“ közel 100.000 vasutas kezében forog, nagy eredmény várható e hirdetésektől, azonkívül *dtjmentesen készek vagyunk havonként a „Különfélék“ rovatában b. czimét ajánlani.*

Tisztelettel

a „Vasut“ szerkesztője

Keleti

m. á. v. igazgatósági hivatalnok, laptulajdonos.

Ez a levél minden állításunkat beigazolja. Ha nem elég tuczatjával szolgálhatunk.

„Fényes honoráriumot“ ígér Keleti annak, aki ezt a szédelgését bebizonyította. Mi megtettük. De honoráriumra az ő részéről nem tartunk igényt. Már azért sem, mert tudjuk, hogy mit ért ő „fényes honorárium“ alatt.

Hiszen emlékszünk, hogy apróhirdetésekből gyakrolott irodai alkalmazottat keresett — havi 10 frtért.

Mi lemondunk a „fényes honoráriumról“, de Keleti úr — azt hisszük — a jövőben lemond a nyilatkozásról.

A műhelyi munkásokhoz!

Tapasztalatból tudjuk, hogy az egyezményes munkákért ahány műhely annyi-féleképen fizetnek. Ennélfogva a bizalmi férfi-értekezlet határozata szerint felkérünk benneteket, hogy összehasonlítás miatt a fizetett munkaárakat sürgősen írjátok össze és küldjétek be.

Levelezés.

Budapest. A *jótekonyság hiéndai* czimmel közölt hírünkre most Koch Sándor géplakatos „helyreigazítás“-t közöl, mert szerinte lapunk „*részben*“ félre lett vezetve. Koch tagja volt annak a rendező-bizottságnak, amelynek pénzkezelését bíráltuk meg és ezen a jogcimen küldi be „helyreigazítását“. Mi nem ismerünk más törekvést, mint az igazságot és munkástársaink érdekét szolgálni és ez okból helyt adunk Koch sorainak, ámbár, mint mindenki meggyőződhetik, igen kevés benne a helyreigazítás és csak mellékes dolgokat vesz tagadásba, bírálatunkat pedig nagy egészében az ő „helyreigazítása“ csak megerősíti. Koch a következőket jelenti ki:

Az 550 koronát a Máv. igazgatósága nem a szegény munkásgyermek felruházására, hanem az Északi főműhely munkásainak adja (?), akik évekkal ezelőtt ezen pénz fölötti rendelkezés végett egy bizottságot választott. Ez a bizottság évenként összegyűl, hogy majálist rendezzen. Ugy az igazgatóság adománya, valamint a nyári multság esetleges jövedelme fölött a saját belátása szerint rendelkezik ez a bizottság. A 100 koronát nem a Törekvés dalárdának, hanem ezen dalárda temetkezési alapja javára, amelyből kárpótolják a dalárdának azon tagjait, akiket haláleset alkalmával való éneklésre *kirendelnek* és akik ennek következtében munkaidejüket mulasztják.

A „dicső emlékü“ nyugérbizottságnak megszavazott 56 koronáról helyreigazításában Koch nem akar véleményt mondani (Hogy miért, azt ő tudja, mi csak sejtethjük.).

A rendező-bizottságnak megszavazott muri-költségekre nézve Koch szószerint ezeket mondja: Midőn az első majálist rendezték, a 24 rendező a multság érdekében fölmerült személyes kiadásait is fel akarta számítani, ami jóval fölölmulta a 60 koronát. Egyik rendező erre azt indítványozta, hogy a bizottság álljon el ettől a követelésétől és ennek fejében szavazzanak meg egy kisebb összeget, amelyből, tekintettel arra, hogy a rendezőség a majálison annyira le van kötve, hogy nem szórakozhatik — részükre egy *közös uzsonna* rendeztessék.

Ez a helyreigazítás. Leközlöttük, nehogy pártoskodással vádolhassanak bennünket. Azt azonban ki kell jelentenünk, hogy a „helyreigazítás“ dacára fenn kell tartanunk mult számunkban megírt véleményünket. Azt az összeget jótekonny célznak szánta az igazgatóság; az másképp el sem képzelhető. És a rendező-bizottság a jótekonny czéltól vonta el azt az összeget, amit más czélra szavazott meg. A Törekvés dalárda tagjainak időmulasztását fizessék meg azok, akik „kirendelik“ őket. A „cifra rendező-bizottság“-ról mondott ítéletünket pedig szintén fenn kell tartanunk. Sehol az egész világon nem szokás őszinte és meggyőződött munkások között, hogy egy potya uzsonnával fizetessék meg azt a munkát és fáradságot, amit a közérdeknek szenteltek. Hány éjjelt tesznek nappallá azok a derék munkástársaink, akik a szervezkedés érdekében működnek és még anyagilag is áldoznak, ahelyett, hogy ők követelnének kárpótlást! Ezekről vegyenek pél-

dát a majálist rendezők és akkor nem lesz okuk „helyreigazításokra”.

Budapest. (*A nyugoti pályaudvar pályamunkásainak hálólhelyiségei.*) A „Magyar Vasutas” 13-ik számában nagy megrökönyődéssel olvastuk a kereskedelemügyi miniszter rendeletét a hálólhelyiségekről. Csupa pontos szabály, amely a munkások egészségét tartaná szem előtt. Nyilvánvaló, hogy csak — *tartaná*. Mert nálunk csak a munkásnyuzás a divat, s magától értetődő dolog, hogy ha valami a munkások érdekét is szem előtt tartja, ez a valami — csak papirosan van meg. Beszél ez a rendelet „kellően szellőztetendő” hálólhelyiségekről, „kifogástalan tiszta állapotban tartandó” ágyneműekről, „tiszt ivóvízről”, mosdókészülékekről, „minden egyes személy kizárólagos használatára” rendelt törülközőről és szappanról stb. Sok-sok szép és szükséges dologról. — Vessük most már össze ezeket a nem létező, a levegőben és frázisokban levő követelményeket a miniszter urra szügyenteljes, reánk meg szomorú *tényekkel*. Nálunk például sem vaságyat, sem szalmazsákot, sem fejkendőket nem találunk az a bizonyos vizsgáló-bizottság, ha ilyen volna; nem is szólva a szappanról, hisz a tisztálkodás mindenkinek a magánügye! Ágy helyett deszkából készült úgynevezett *prics* van. Az állam ezt az egyet adja és ez is telisteli undok férgekké, amelyek kimúltának nyoma a falat festi. — Kértük az építési főfelügyelőt, hogy a hálósobát most ősszel meszeltesse ki, de ő azt felelte, hogy egy esztendőben csak egyszer szabad. Felhívjuk az illetékes körök figyelmét arra a bizonyos miniszteri rendeletre; különösen a 10-ik pontra, mely a „rendelet folytán szükségessé váló átalakítások befejezésére a rendelet kihirdetésétől számított egy esztendő határidő” állapít meg. — Utalunk továbbá arra a bizonyos humanizmusra is, mely a főbbvalók, a miniszter ur keblét is dagasztani szokta, ha a munkások egészségéről van szó. Annál is inkább, nehogy kénytelenek legyünk a kereskedelemügyi miniszter ur arczába vágni, hogy a saját rendeletét sem tartja be.

Budapest. (*Északi főműhely.*) A IV. osztályban leggyűlöltebb alak Széman Mihály kazánkovács-művezető, akit elbizakodottsága, gögös és goromba magaviselete miatt még azok is, kiknek semmi közük hozzá, megvetnek! Ugy beszél és úgy cselekszik, mintha legalább is ő tartaná fenn a Máv.-ot, mintha az egész intézmény és a munkások is az ő kegyétől függnének. Azzal akar gyors és biztos karriert csinálni magának, hogy az osztályfőnöknel denuncziálja művezető-társait, hogy ezek nem teljesítik kötelességüket, nem törődnek avval, hogy a munka hogy végződik. Az alája rendelt munkásokat a maga kép-mására spiczlikké neveli, hogy neki megbízható és gyors híreket hordjanak. Az ő rendszere miatt helyzetünk már egészen tűrhetetlen; az árakat annyira lenyomta, hogy csak a lehető legnagyobb erőmegfeszítéssel vagyunk képesek a szükséges mindennapi-ralót megkeresni; a büntetéseket oly mértékben osztogatja, hogy az egész főműhelyben nincs annyi büntetés összesen, mint a kazánkovácsok műhelyében. Vannak neki kiszemelt spiczlijei. Ezek a kegyeltek, a munka javát ezek kapják; ezek hibája előtt szemet huny; ezeket dehogy is viszi a főnök elé. Hogy milyen embernyuzó-rendszert honosított meg, mióta a hatalmas protekció besegítette a művezetői állásba, az elmondottakon kívül jellemzőül elég lesz azt fölemlíteni, hogy rövid időn belül nyolcz munkástársunk sérvet kapott. Sok-sok baleset szárad az ő lelken. A munkástársaink után mindig leselkedik; minden utjukat, minden tettüket tudja. De avval nem tartja érdemesnek és szükségesnek törődni, hogy a munkához szükséges állványok jó karban legyenek; mert most is olyan állapotban vannak, hogy kész veszedelem rajtuk a munka. Mindennel takarékoskodik; a legszükségesebbeket megvonja tőlünk, akiknek nemcsak biztonsága, de mun-

kája is követeli a jó szerszámot. Jellemző rá, hogy a szerszámnyeleket is megvonja; s éppen e dőresége vált majdnem okává a minap egy munkástársunk szerenésétlenségének, ki majdnem az életével fizetett Széman ur könyelműségéért. Gondatlansága és megátalkodott dőresége miatt valóságos életveszéllyel jár a munkánk, amely a mellett sem a legkönnyebb. — A műhelyfőnök figyelmébe ajánljuk ezt a veszedelmes embert, mert az osztályfőnökhöz hiába megyünk, az teljesen az ő kezében van; az előtt az az igaz, amit Széman igaznak állít. Jó lesz figyelmeztetni, hogy fölfuvalkodottságából és gögjéből engedjen valamit; hogy a kazánkovács-műhelyben rajta kívül emberek is vannak, munkások, akiket holmi Széman uraknak nemcsak illik, de kell is megbecsülni; hogy a munkások a velük való alávaló szemtelenkedést bizonyos művezetőktől csak egyideig hajlandók tűrni. A jogos haragban föllobbant férfiónérzet áldozatokat követel, Széman ur! S ez az áldozat annál inkább meglesz, a Széman urék annál inkább és annál biztosabban kitörnek a nyakukat, mennél nagyobb a művezetői durvaság és alávalóság és mennél nagyobb a munkások öntudata és önérzete.

Van az Északi Főműhelynek egy másik pellengérré érett embere is. — Munkástársaink szomorú tapasztalatukból tudhatják már, hogy nincs veszedelmesebb portéka a munkásból csuszás-mászás révén fölkapaszkodott művezető-hajcsárnál. E lapok hasábjain már sok-sok panaszt, sok-sok vádat emeltek ellenük. Ez a körülmény annál is inkább szomorú, mert az ilyen hajcsárok egykor szintén munkások voltak, azok közül az emberek közül valók tehát, akik vérrrel-verejtékkel dolgoznak, éjt-napot egygyé téve s mindamellet nyomorogva, szenvedésben. Azok közül a hajcsárok közül, kik munkáskorukra, a nyomoruság napjaira nem emlékeznek már vissza, való *Palugyai* művezető is, akit munkástársaink vad, goromba és embertelen cselekedeteiért *fenevadnak* szoktak nevezni. Csoportvezető korában (szerszám-kovács volt) segítőit alávaló módon kihasználta, mert míg ő a szekrényben pipált vagy aludt, a segítőit dolgoztatta vagy őrnek állította, hogy dologtalanságán rajta ne csipjék. Csinyjei közé tartozik az is, hogy *munkás-vezérnek* adja ki magát azok előtt, akik talpnyaló voltát nem ismerik. Nem is számított ezzel rosszul, mert egy-két munkástársunkat sikerült félrevezetnie akkor, mikor bizonyos keretben mozgalom indult meg s ő drámai módon kalapácsát az ég és a paloták felé fordítva szidta az „urak istenét”. Nyilvánvaló, hogy a munkás-vezér ur a munkásokat rutul becsapta; később már alább is hagyott a nagyhangból és csöndesíteni kezdett; a munkások fölverték az igát újra, nyomorognak újra, de — a *munkásvezérből hajcsár lett*. Hisz a dolog olyan könnyen érthető... — *Palugyai* alávalósága szembetűnő. Becsapta az államot, hogy a munkások higgyenek neki; becsapta a munkásokat, besugott, „titkokat” elárult, mindezt csak azért, hogy saját aljas egyéni érdekeit minél sikerültebben lehessen előtérbe helyezni. Azon a polcon azután, amelyre oly alávaló módon rávetette magát, most valósággal paszkodik. Megszólító-szótárában a munkásokhoz intézett *számár, vaczak, marha* kifejezések a legenyhébbek közé tartoznak. A munkaárakat leszorítja: sehol oly kis napi-bérrel nem dolgoznak a főműhely osztályai közül, mint nála. Ha valaki családjára való hivatkozással javítást kérni állít be hozzá, ő meg sem hallgatva arcátlanul vágja oda, hogy ő nem családot, hanem kovácslegényt foglalkoztat. Azután még szemtelenül verdesi a mellét, hogy az ő osztályában *megszolgálják* a munkások a bérüket, mintha bizony más osztályokban henyéltetnék munkástársainkat... Még sok-sok dolog van a rováson, hajcsár ur; de lapunk terét nem akarjuk rá-pazarolni. A fölhozottak is kitűnő erkölcsi bizonyítványt mutatnak *Palugyai* urra vonatkozólag. De még lesz alkalmunk a többit is elmondani. *Palugyai* ur, még találkozunk!

Budapest. (*Keleti kocsiműhely.*) A keleti kocsiműhely főnökéről az a hír járja, hogy ama kevés igazságszerető főbbvalók közé tartozik, akik az iroda ajtaját a panaszra menő munkások előtt mindig nyitva tartják. Eppen ezért érthetetlen, miért nem gondoskodik arról, hogy megszűnjék az az igazságtalan rendszer, amelyet a kikötő-lakatosok terhére honosítottak meg. Ugyanis a téli időnyre a gőzfűtési próbához a műhely előtt egy mozdony áll, amely egy alkalmas embert igényel. Ennek a munkásnak azután hóban-fagyban, egész napon át a gépen kell lennie. A helyett már most, hogy a *műhely terhére* — vagy akárhogy másképpen, ahogy lehet — *számolnák el, adnak neki 20°/o-ot és minden hónapban más kikötő-lakatos-csoport keresetéből kapja meg a többi százalékot*. A kikötő-munkások oly fáradságos, nehéz munkát végeznek, hogy munkájukért akár 200°/o-ot is megérdemelnék. Mondjuk: 100°/o-ot keresnek. Milyen jusson jut most már négy munkásember ahhoz, hogy az ötödiknek, aki nem az ő csoportjukban dolgozik, 80°/o-ot adjon? Ha valaki, mi bizonyára akarjuk, hogy a munkás megkapja nehéz munkájáért a neki járó tisztességes munkabért; de semmiesetre sem helyeselnénk, hogy három-négy más munkásembernek keservesen megkeresett béréből. — Ezen a visszas állapoton egy kevéske jóakarattal könnyen lehet segíteni. S amennyire mi *Weisz Ede* főmérnököt ismerjük, hiszszük, hogy fölszólasunkat jogosnak fogja tartani és gondoskodni fog arról, hogy a gépen levő munkás megkapja a tisztességes munkabérét, de nem a kikötő-lakatosok keserves keresetéből.

Budapest. (*Nyugoti műhely.*) Amikor most *Szlávik* kazánkovács-művezetőnek az üzemeiről akarjuk a leplet lerántani, legelőször is köszönetet kell mondanunk a „*Magyar Vasutas*”-t létrehozó munkástársainknak, hogy immáron van lapunk, mely a mi keserves panaszainkat napvilágra hozza. Mert idáig bizony úgy volt, hogy a brazilai magyarok baját-kinját előbb és jobban ismerték, mint itt a fővárosban, a magyar államnál dolgozó munkásokét. — Ez a *Szlávik* munkavezető „nagyon jó ember”, de csak azokkal szemben, akik az ő „*hatalma*” alá nem tartoznak vagy akik *fizetnek* neki. Hadd mutassunk be munkástársainknak egy-két példát üzelmeiből: *Szláviknak* pénzre van szüksége. Indítványozza a műhelyben egy betegsegélyző-egylet létesítését. Megválasztatja magát — meg még két neki kedves férfiut — pénztárosnak. A betegsegélyzőkben — tudjuk — néha vissza is kell fizetni a befizetett pénzből. — A dolog természete és *Szlávik* természete azonban azt hozza magával, hogy a betegsegélyző-egyletben ilyenkor *nincs pénz*. Mikor azután ilyen körülmények között mi azt határozzuk el, hogy az egyletet fölsszlatjuk, *Szlávik* megint indítványoz: a bent lévő pénzért *grafafáltassuk le* magunkat, csak a *keretért* kell majd fizetni. Mikor ebbe nem mentünk bele s osztokzkodásra került a sor, akkor tünt ki, hogy mire való is a *grafáfia*? Több munkástársunk csak egypár krajczárt kapott s egynek még mindig tartozik nyolcz forinttal. Kell-e ennél jobb *grafáfia* *Szlávik* ur részére? Mióta a betegsegélyző fölsszlott, vége a rendes keresetünknek. Akkord-árjegyzék nálunk nincs, ő úgy fizet, ahogy neki tetszik, a béreket állandóan leszorítja, úgy hogy csak azok kereshetnek, akik neki kedves emberei, akik az ő száraz torkát locsolgatják... Ezzel az éhbér-rendszerrel árt az összes műhelyi vasutas-munkásoknak. Ha valaki más műhelyekben megérdemelt, jogos bérét követeli munkájáért s csak egy-két garassal akarják kiszurni a szemét, ez a következő rövid mondatka kíséretében történik: „*Hisz a Nyugotiban is csak ennyit fizetnek...*” — Részletesebben nem térhetünk rá — lapunk tere bizonyára nem engedi, — csak utalunk tehát arra az esetre, mikor *Julius* hóban egy csoportvezetői állást 50 forintért *eladott*. Ez az ügy az

osztályvezetőséget, a felügyelőséget is megjárta, de a huza-vona vége az lett, hogy majdnem mi, munkások huzzuk a rövidet. Ő ugyanis már több esetben is megfélemlítette és kioktatta a tanuknak idézett munkásokat. Azt hitte: ezzel vége a dolognak. Mi majd gondoskodunk arról, hogy az ilyen veszedelmes emberrel, aki nemcsak a zseblőnkre, de a becsületünkre, a vérünkre is pályázik, egyszer leszámoljunk. Mert mi nem felejtjük, nem felejtethetjük el, hogy munkástársaink csoportosan hagyják itt a műhelyt, megrokkantan, betegen, vak-koldusként s mennek ki az újvilágba, hogy odaadó rab-szolga-munkájukért legalább az élethez való bért és emberséges bánásmódot kapjanak... Mi nem felejtethetjük el, hogy a műhelyben dúló anarchiának csak Szlávik az oka. Ha megjelenik a munkások között, vége a rendnek, a békességnek; s ha lehet, mindenki kerüli, mint a belpoklost. — Bűnös a szivelke ennek az embernek s nekünk nemcsak vérigbántó személyes sérelmeink megtorolása lebeg szemünk előtt, hanem a műhelyi rendnek, a munkának a zavartalan békéje is, valahányszor az ő üzelmel szobakerülnek.

Debreczen. Mi, vasuti munkások mindnyájan tudjuk, hogy nehéz munkánkért még a legjobb esetben sem kapjuk meg a megérdemelt munkabért. Mennyire fáj hát az, ha tapintatlan és embertelen főbbvalók még a megszokott, rendes árt sem akarják munkánkért megfizetni. Ide hozzánk, Debreczenben az V. osztályba is került mostanság egy Szabó Alkért nevű haszontalan durva ember, aki egy munkástársunkkal csuf módon akart elbánni. Olyan munkáért, amiért ezelőtt nyolcz koronát kapott, ő öt koronát lehuzott. Mikor erre ez a munkástársunk jogos panasza fakadt, még ő mordult föl: „Ha nem tetszik, hozza be a fölvételi igazolványát!” Hogy mennyire jogos volt munkástársunk követelése, kitűnik abból, hogy az osztályfőnök azután ki is korrigálta a dolgot. — Hej, könnyű Szabó uréknak paczkáznia!... De csak egy ideig. Addig, míg az öntudatos munkások a körmire nem koppintanak. Ezt pedig hamar megkaphatja!...

Pécs. (Megint a szűzmária.) Mikor a Magyar Vasutas 12. számában megemlékeztünk Járányinak, a pécsi szűzmáriának viselt dolgairól, azt hittük, hogy fog rajta valamit a dolog. Mélységeset csalódtunk. Mikor megtudta, hogy „a sajtó vele is foglalkozik”, azóta ugyszólván az örülés van kitörőben rajta. Amint ő mondja: teljesen beszámíthatatlan állapotban: tökrészen tör, zúz, fenyegét, átkozódik. Mindenki „szerkesztőt” lát s ezért — „jobb kezén”, Sárosin kívül — mindenkit nyársra akar huzni. Dühöngésében annyira ment, hogy kinyitott késsel hadonászott, majd ezt a kést az iroda üvegajtájához vágta s ezzel csaknem vak koldussá tett egy munkástársunkat. Ez még nem is volt elég neki. Hogy „bűnöl” ne legyen, az örülségi rohamban eltörött irodaablakot azonnal és díjtalanul megcsináltatta egy munkástársunkkal. — Valóban képtelenség immár tünni ezt az embert, s valóban nem lesz csoda, ha az agyonsanyargatott munkások egyike-másika is meg talál feledkezni magáról. Egész nap átkozódik; ő maga nem dolgozik, mindig ebédet tart; de ha munkástársaink valamelyike egy szót szól, vagy egy falat kenyeret megeszik, no akkor van litania, de olyan, hogy kín hallgatni. — Az itt elmondottak csak töredéke a mondanóinknak; lesz gondunk rá, hogy türethetetlen bánásmódja, örületre valló magaviselete ne csak a sorstól sujtott alárendeltjeit kinozza, hanem az igazgatóságának is tudomására jusson. — A dolog különben munkástársainkra is jellemző. Mert az már mégis gyalázat, hogy annyi — még hozzá ugyannyira elkeseredett munkás nem tud egy ilyen nyűgöt lerázni a nyakáról. De mi bízunk abban, hogy ha más nem, a Járányinak alávaló magaviselete föl fogja kelteni munkástársainkban az öntudatot és a szervezkedés szükségének gondolatát.

Temesvár. Itt még mindig sötétség uralkodik. Míg más műhely munkássága igyekszik a drágaság ezen idejében fizetésjavítást elérni, itt csak mulatozáson jár a munkástársaink gondolata. Mondanunk sem kell, hogy az öntudatlanságnak ezzel a diadalmas-kodásával karonfogva jár főbbvalóink erőszakoskodása és a helyzettel való rút visszaélés. A csoportvezetők a segítőkkel egyáltalán nem törődnek, hiszen nekik megvan a maguké. Az V. osztályban már a kilencz órai munkaidőt is behozták. Fizetésemelésről persze szó sincs. Három famunkástársunk kapott 3 korona 60 fillért, a többi még 3 koronán is alul; s ez utóbbiak között vannak hat nyolcz tagu családos emberek, akik 12—13 éve szolgálják a vasutat. Miből fizetés ezek most a nyugdíjüket? — Ezeknek a züllött és keserves viszonyoknak a javítására itt van már az idő. A mostaninál jobb helyzetet, emberségesebb bánásmódot, a munkásembernek kijáró becsületesebb fizetést csak az öntudatos munkások módjára való szervezkedéssel érhetünk el. Az ország minden vidékén öntudatra ébrednek, szervezkednek az eddig nemtörődömségben élő vasutimunkások. A helyzefünk megjavításának munkájából nekünk, temesváriaknak is ki kell vennünk a részünket.

Kolozsvár. Vannak művezetők, akik azt hiszik magukról, hogy isteneik a vezetésük alatt álló munkásoknak. Ebben a hiedelemben azután elbizakodva nyakra-főre gorombáskodnak, büntetnek, pasáskodnak. Ezek közé tartozik Balog János is, aki az V. osztály lakatosainak az istene, „intéző” művezetője. A munkásokat sohasem szólítja nevükön, neki mindenki csak „hé!” Ez a legkevesebb volna, mert ez csak az ő műveltségét mutatná be. Hanem mindig gorombáskodik, mert azt hiszi, hogy rendes munkát csak úgy kap, ha büntető, szigorú istenként áll a munkások fölött. Ha valaki csak egy napnyi vagy egy órányi szabadságot kér, először lehordja, azután apróra kikérdezi s csak így engedi el — ha elengedi. Ha valaki egy-két órát késik — amire mindig megvan az ok, — éktelenül fölháborodik, a „bűnös”-t összeszidja s végül egy-két koronára meg is bünteti. — Művezető ur! Nyilvánvaló, hogy gorombáskodással békét, rendet teremteni képtelenség. A régi, jó tapasztalat bizonyítja azt, hogy eredményes munkát csak ott érhetünk el, ahol az egyetértés megvan közöttünk. S a zavarnak, a háboruszkodásnak a keserű levét — ezt jó lesz mélyen az eszünkbe vésní — mindig az kénytelen meginni, aki az egyetértést megzavarta, aki a háboruszkodást megkezdte. Erre kötelességünknek tartottuk figyelmeztetni; most Önnek kötelessége ezt megszívlelni.

Vegyes közlemények.

Vasuti kongresszus Washingtonban. A legközelebbi vasuti kongresszust Washingtonban fogják tartani, ahol a Magyar Államvasutakat Ludvigh Gyula főrendiházi tag, az Államvasutak igazgatóságának elnöke, dr. Kiss János igazgató-helyettes és Tolnay Kornél debreczeni üzletvezető fogják képviselni. — Reméljük, hogy ezek az urak Washingtonban nemcsak szórakozni, de tanulni is fognak. Megtanulják egyebek között azt, hogy az Egyesült Államokban milyen széleskörű intézkedések állanak fenn a vasutasok védelmére és hogy a nagy köztársaságban az összes vasutasok erőteljes szervezetekben egyesültek és sem az állam nem omlott össze, sem a vasutak nem szenvedtek kárt. Ezt megtanulhatnák a mi washingtoni kirándulóink. Rájuk fér!

A Bethlen-utcai fogyasztási szövetkezet személyzete udvariasabban is bánhatna a fogyasztókkal. Órászámra várakoztatják az embert s ha ez ellen ki talál fakadni, még ráförmednek, hogy: „Ha nem ér rá, hát menjen haza!” stb. Arról is tudunk, hogy

de bezzeg azoknak a bizonyos „nagyságoknak” — bármikor menjenek is — kész udvarias kiszolgálás áll a rendelkezésükre; szóval a munkást, az „egyszerű” munkást az „urak” mellett itt is hátraszorítják, mikor pedig ugyanugy fizet. Résen vagyunk és figyelünk a dolgok állására!

Szerkesztői üzenetek.

Munkástársainkat felkérjük, hogy ne csak a főbbvalók részéről tapasztalt rossz bánásmódról irjanak. Értjük, hogy a káplárok basáskodásai leginkább fáj, de hiszen lehet és kell is más módot is találni, hogy a dühöngőket megfékezzük.

Kiss György, kel. pályaudvari műszaki hivatal. Több levél érkezett, melyben egybehangzóan azzal van vádolva, hogy a kovács-, lakatos- és óraelron-tás mesterségén kívül a besugár és rágalmasz piszkos foglalkozását is űzi. Figyelmeztetjük, hogyha rövid időn belül nem fog javulni, be fogjuk mutatni fényképét összes munkástársainknak. Ha azután a közmegevetés még mindig nem fog használni, talá-lunk majd olyan orvosságot is, mely észre fogja téríteni. Remélhetőleg nem lesz rá szükség.

Asztalos, keleti kocsiműhely. Igaza van. Kohn Dávidnak művezetővé való kinevezése tényleg arcul-csapása az önök között levő szakképzett és nálánál jellemesebb asztalosoknak. Az is igaz, hogyha a máv. művezetői között széjjeltekintünk, nagyon sokat találunk hozzá hasonlót, ki éppen úgy, mint ő, csak a protekciójának köszönheti kinevezését. Kutas-sák ki, tényleg a kereskedelmi miniszter volt-e a protektora. A többit bízzák rá.

M. levelező, Érsekújvár. Tessék beküldeni a tudósítást röviden, szabatosan és az igazsághoz hiven és akkor a legközelebbi számban közöljük. Nagyon örvendünk, hogy a Magyar Vasutas működése olyan jó hatást tett önöknél. Munkánk azonban csak akkor lehet eredményes, ha önök minél nagyobb mértékben támogatnak bennünket azzal, hogy lapunk körül csoportosulnak. Üdv.

Soproni levelező. Köszönjük az alapos és részletes tudósítást. Elismerésre méltó szolgálatot tett vele nekünk is, de a saját kartársainak is. Kérjük, hogy jövőben is a fölmerülő eseményekről részletesen tudósítson. Üdvözlét.

K. Ferencz, Kolozsvár. A világ legnagyobb városa London, amelynek hat és félmillió a lakosa, utána következik New-York három és félmillió lakossal, harmadik helyen áll Berlin, amely külvárosaival együtt 2,800.000 lakost számlál és közvetlenül Németország fővárosa után következik Páris 2,700.000 lakossal, csak ez után jön Bécs 1,798.000 lakossal.

K. Miklós. A magyar királyi állami vasgyárak szintén az állam tulajdonát képezik, de nem a kereskedelmi, hanem a pénzügyminiszter reszortjába tartoznak. Az egyes üzemek nagysága a következő: A budapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 lóerő, 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280 lóerő 480 munkás. Szervezkedésről, sajnos, még kevés jót mondhatunk e gyárak munkásait illetőleg. De már itt is kezd pirkadni.

Felelős szerkesztő és kiadó: FARAGÓ PÁL.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-sz. ervezet.

Ne mulassza el!

Ha jó kenyeret akar enni, Kardos Ernőnél

„Gizella“-lisztet

venni. Zágráb, Hatzova ulica 22. — Az államvasut közelében. — Ugyanott 1 kgr. Hajti-Portorico kávé 1 frt 4 kr., egy liter jó rum 40 gr. teával csak 1 frt.

Megjelent az 1905. évi

NÉPSZAVA NAPTÁRA

Ára 60 fillér.

Kapható a

NÉPSZAVA KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
Budapest, VIII., József-körut 18.